

Základní škola Krnov,
Žižkova 3,
příspěvková organizace,
okres Bruntál

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

Ředitel školy: Mgr. Monika Ondrová
Školní metodik prevence: Mgr. et Mgr. Hana Vlčková

OBSAH

ÚVOD.....	3
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ.....	4
1.1 Specifická primární prevence	4
1.2 Nespecifická primární prevence	4
1.3 Efektivní primární prevence	5
1.4 Neúčinná primární prevence	5
1.5 Zaměření primární prevence	5
2 CÍLOVÉ SKUPINY PRIMÁRNÍ PREVENCE.....	7
2.1 Žáci	7
2.1.1 Způsoby, metody a formy realizace.....	7
2.2 Pedagogičtí pracovníci.....	9
2.2.1 Způsoby, metody a formy realizace.....	10
2.3 Zákonní zástupci žáků a veřejnost	10
2.3.1 Způsoby, metody a formy realizace.....	11
3 ORGANIZAČNÍ SYSTÉM PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ VE ŠKOLE.....	12
3.1 Ředitel školy	12
3.2 Školní metodik prevence.....	13
3.3 Třídní učitel (ve vztahu k primární prevenci):.....	15
4 CÍLE ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE.....	16
4.1 Dlouhodobé cíle:.....	16
4.2 Střednědobé cíle:.....	16
4.3 Krátkodobé cíle:.....	16
5 ZAČLENĚNÍ PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ U ŽÁKŮ DO ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU.....	17
5.1 Témata prevence rizikových projevů chování na 1.stupni ZŠ (4.a 5.ročník)	17
5.2 Témata prevence rizikových projevů chování v jednotlivých ročnících 2.stupně ZŠ ..	18
6 MOŽNOSTI MĚŘENÍ EFEKTIVITY PROGRAMU.....	21

ÚVOD

Školní preventivní strategie

- je **dlouhodobým preventivním programem** školy
- je součástí školního vzdělávacího programu, přizpůsobuje se kulturním a sociálním okolnostem a struktuře školy
- pojmenovává problémy z oblasti rizikových forem chování a jejím cílem je přispívat k oddalování a snižování rizikových forem chování mezi žáky školy, zvyšovat schopnost žáků činit informovaná a zodpovědná rozhodnutí
- podporuje zdravý životní styl, tj. harmonickou rovnováhu tělesných a duševních funkcí s pocitem spokojenosti, chuti do života, tělesného i duševního blaha (výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, správná výživa a pohybové aktivity)
- poskytuje podněty pro zpracování Minimálního preventivního programu

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Primární prevencí rozumíme veškeré konkrétní aktivity realizované s cílem *předejít* problémům a následkům spojeným s rizikovými projevy chování, případně *minimalizovat* jejich dopad a *zamezit* jejich rozšíření.

Základním principem **primární prevence** rizikového chování u žáků je výchova k předcházení a minimalizaci rizikových projevů chování, ke *zdravému životnímu stylu*, k rozvoji *pozitivního sociálního chování* a rozvoji *psychosociálních dovedností* a *zvládnání zátěžových situací* osobnosti.

1.1 Specifická primární prevence

Do kategorie **specifické primární prevence** spadají aktivity a programy, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků. Přitom se může jednat o:

- a) **všeobecnou prevenci** – je zaměřena na širší populaci, aniž by byl dříve zjišťován rozsah problému nebo rizika
- b) **selektivní prevenci** – je zaměřena na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšený výskyt rizikového chování
- c) **indikovanou prevenci** – zaměřena na jednotlivce a skupiny, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování, problematických vztahů v rodině, ve škole nebo s vrstevníky

1.2 Nespecifická primární prevence

Do kategorie **nespecifické primární prevence** patří veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravému rozvoji osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

1.3 Efektivní primární prevence

Efektivní primární prevencí jsou myšleny kontinuální a komplexní programy, interaktivní programy v menších skupinkách, které pomáhají vytvářet dobré klima ve třídě a skupině, především pak programy pomáhající žákům odolávat sociálnímu tlaku, programy zaměřené na zkvalitňování komunikace, osvojování a rozvoj sociálně emočních dovedností a kompetencí, konstruktivní zvládání konfliktů a zátěžových situací, odmítání legálních a nelegálních návykových látek, zvyšování zdravého sebevědomí a sebehodnocení, posilování odvahy, stanovování realistických cílů, zvládání úzkosti a stresu apod.

Principy efektivní a vyhodnotitelné prevence jsou založeny na soustavnosti a dlouhodobosti, aktivitnosti, přiměřenosti, názornosti a uvědomělosti.

1.4 Neúčinná primární prevence

Neúčinná primární prevence zahrnuje zastrašování a triviální přístup: „prostě řekni ne“, citové apely, pouhé předávání informací, samostatně realizované jednorázové akce, potlačování diskuze, stigmatizování a znevažování osobních postojů žáka, přednášky, pouhé sledování filmu apod.

Hromadné kulturní či sportovní aktivity nebo návštěva historických a kulturních památek by měly být pouze doplňkem, na který navazuje diskuze v malých slupinách.

1.5 Zaměření primární prevence

Primární prevence rizikového chování u žáků se prioritně zaměřuje na předcházení rozvoje rizik, které směřují zejména k následujícím **rizikovým projevům chování**:

- a) agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie
- b) záškoláctví
- c) závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus (virtuální drogy- televize, video, počítače), gambling (patologické hráčství)

- d) rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů
- e) spektrum poruch příjmu potravy
- f) negativní působení sekt
- g) sexuální rizikové chování

Dále je primární prevence zaměřena na rozpoznání a zajištění včasné **intervence** zejména v případech:

- a) traumatických zážitků – domácího násilí, šikanování, násilného chování, týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání
- b) ohrožování výchovy dítěte
- c) experimentování s návykovými látkami (legální a nelegální návykové látky)
- d) rizikových stravovacích návyků vedoucích k poruchám příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie)

2 CÍLOVÉ SKUPINY PRIMÁRNÍ PREVENCE

Problematika rizikových projevů chování je rozsáhlá, jednotlivé jevy bývají v mnoha případech vzájemně provázány a jejich prevence tudíž vyžaduje **systemový přístup, komplexnost, včasnost, vytrvalost, důslednost a pružnost**. V rámci primární prevence ve škole můžeme identifikovat následující cílové skupiny:

2.1 Žáci

Cílem působení v oblasti prevence rizikových projevů chování je žák zodpovědný za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku, žák:

- s posílenou duševní odolností vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům
- schopný dělat samostatná a pokud možno správná rozhodnutí při zvážení všech alternativ
- s přiměřenými sociálně psychologickými dovednostmi
- schopný řešit problémy, případně pomoc pro řešení problémů nalézt
- s vyhraněným negativním vztahem k návykovým látkám
- aktivně se podílející na tvorbě prostředí a životních podmínek
- otevřeně a pozitivně nastavený k sociálním vztahům
- aktivně přijímající zdravý životní styl

2.1.1 Způsoby, metody a formy realizace

Žáci 1. stupně ZŠ

Primární prevenci na 1. stupni ZŠ má na starosti především třídní učitel. Práci třídních učitelů koordinuje školní metodik prevence, který úzce spolupracuje se všemi členy školního poradenského pracoviště a s vedením školy.

Cílem primární prevence na 1. stupni ZŠ je osvěta, budování a upevňování návyků zdravého životního stylu, podávání a v jednotlivých ročních postupech doplňování základních pojmů a informací z oblasti rizikových projevů chování.

S jednotlivými tématy (např. zdraví, rodina, návykové látky, komunikace, mezilidské vztahy, bezpečnost, dopravní výchova atd.) se děti setkávají nejčastěji v prvouce, přírodovědě a vlastivědě.

Při výuce lze použít různých metod forem práce, např. forma her, pohádek, příběhů, besed, skupinových her, řešení modelových situací, skupinová práce, projektové vyučování, dramatická výchova aj.

Zaměření na mladší školní věk:

- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- osvojování a upevňování základních návyků správného životního stylu
- základy etické a právní výchovy
- časně odhalování specifických poruch učení nebo jiných postižení či znevýhodnění
- včasné diagnostikování sociálně-patologických problémů v třídních kolektivech
- návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, exkurze
- účast v soutěžích, např. výtvarných, sportovních, zdravotnických, dopravních atd.
- nabídka a podpora volnočasových aktivit – fungování školní družiny
- spolupráce s organizacemi nabízejícími kvalitní programy v rámci prevence rizikových projevů chování
- důraz na spolupráci s rodiči
- seznámení žáků s činností školního psychologa (možnosti konzultace problémů)

Žáci 2. stupně ZŠ

Prevenci na 2. stupni ZŠ mají na starosti jak třídní učitelé, tak učitelé jednotlivých předmětů (témata prevence je bezesporu možno zařadit do všech vyučovacích předmětů, nejvíce se však o prevenci jako takové hovoří hlavně ve výchovách). Koordinace prevence

je proto poměrně náročná a vyžaduje dobrou spolupráci mezi vyučujícími, tak aby nedocházelo k překrývání témat a přesycení žáků informacemi.

K práci s tématy prevence je možno využít metod výkladu, samostatné práce, skupinové práce, projektového vyučování, práce s médií, s materiálem, hraní rolí, řešení modelových situací, besed, diskusí, soutěží apod.

Zaměření na starší školní věk:

- neustálé systematické působení na zvyšování příznivého klimatu v třídních kolektivech – třídnické hodiny, lyžařský výcvikový kurz, výlety apod.
- zaměření pozornosti na projekty prevence drogových závislostí, konzumace alkoholu, vandalismu, rasismu, násilí apod.
- výchova k odpovědnosti za zdraví své i ostatních – vytváření eticky hodnotných postojů a způsobů chování
- návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, kulturních programů, besed
- účast v soutěžích, např. výtvarných, sportovních, jazykových, literárních, vzdělávacích atd.
- nabídka a podpora volnočasových aktivit – nepovinné předměty, nabídky SVČ a neziskových organizací
- spolupráce s organizacemi nabízejícími kvalitní programy v rámci prevence rizikových projevů chování
- seznámení žáků s činností školního metodika prevence a školního psychologa (možnosti konzultace problémů)
- spoluúčast žáků na dění ve škole – fungování třídních žákovských samospráv a školního parlamentu

2.2 Pedagogičtí pracovníci

Předpokladem naplňování cílů v oblasti prevence je pedagog:

- vzdělaný, kvalifikovaný

- komunikativně, psychologicky a speciálně pedagogicky vybavený
- svou osobností se pozitivně podílející na vývoji osobnosti žáka
- schopný vyučovat za aktivní účasti žáka

2.2.1 Způsoby, metody a formy realizace

- posílení úlohy všech učitelů při tvorbě a udržování pozitivního školního klimatu (důsledně a systematicky vést žáky k dodržování pravidel slušného chování a povinnostem stanovených školním řádem, respektování individualit, tolerance, otevřené jednání, atp.)
- věnování pozornosti problematickým žákům či skupinám žáků, včasné odhalování asociálního chování (pozor zejména na projevy šikany)
- věnování pozornosti preventivním činnostem v jednotlivých třídách – třídní učitelé (především sledování absence -prevence záškoláctví, vhodná kázeňská opatření)
- získávání aktuálních informací z oblasti prevence rizikových projevů chování (nástěnka ve sborovně, časopis Prevence, literatura v preventivní knihovničce)
- v rámci možností neustálé vzdělávání v oblasti prevence rizikových projevů chování (kurzy, semináře, workshopy, konference, atp.)

2.3 Zákonní zástupci žáků a veřejnost

Cílem je aktivní zapojení rodiny i veřejnosti do prevence rizikových projevů chování, a to prostřednictvím dostatečného informování a aktivitami specificky zaměřenými na tuto cílovou skupinu.

Důležité je i zapojení a spolupráce všech na primární prevenci zainteresovaných, participujících a spolupracujících subjektů (např. PPP, SVP, SPC, Policie ČR, OSPOD).

2.3.1 Způsoby, metody a formy realizace

- zvýšení informovanosti – pravidelná aktualizace webových stránek školy, informační letáky, příspěvky do místních periodik
- seznámení rodičů s existencí a činností školního poradenského pracoviště, informovaný souhlas s jeho činností (Generální souhlas zákonných zástupců)
- nabídka informačních a propagačních materiálů z oblasti prevence rizikových projevů chování
- na třídních schůzkách pravidelně informovat o dění ve škole – upozorňovat a neskrývat aktuálně řešené problémy a nebezpečí
- podporovat atmosféru partnerství ve vztahu rodina-škola mimoškolními akcemi (ples školy, den otevřených dveří apod.)

3 ORGANIZAČNÍ SYSTÉM PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ VE ŠKOLE

3.1 Ředitel školy

Je přímo zodpovědný za prevenci a za řešení zjištěných projevů rizikových forem chování. Vytváří podmínky pro předcházení rozvoje rizikového chování zejména

a) zabezpečením poskytování poradenských služeb ve škole se zaměřením na primární prevenci rizikového chování, koordinací tvorby, kontrolou realizace a pravidelným vyhodnocováním Minimálního preventivního programu školy¹,

b) zapracováním do školního řádu a vnitřního řádu řešením aktuálních problémů souvisejících s výskytem rizikového chování ve škole²,

c) jmenováním školního metodika prevence, pedagogického pracovníka, který má pro výkon této činnosti odborné předpoklady, kvalifikaci, případně mu zajistí podmínky ke studiu k nezbytnému výkonu specializovaných činností v oblasti prevence rizikového chování³,

d) pro systematické další vzdělávání školního metodika v oblasti specifické primární prevence⁴ a pro činnost školního metodika s žáky a zákonnými zástupci nezletilých žáků ve škole,

e) podporou týmové spolupráce školního metodika, výchovného poradce, školního psychologa/školního speciálního pedagoga, třídních učitelů a dalších pedagogických pracovníků školy při přípravě, realizaci a vyhodnocování Preventivního programu⁵,

¹ § 18 písm. c) zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, § 5 odst. 3 a § 29 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

² § 7 odst. 2 písm. b) vyhlášky Č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

³ § 7 odst. 1 vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, § 9 odst. 1 písm. c) a odst. 2 vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků.

⁴ § 24 odst. 3 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.

⁵ § 7 odst. 1 vyhlášky Č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

f) spoluprací s metodikem prevence v PPP a s krajským školským koordinátorem prevence,

g) podporou aktivit příslušného obecního úřadu zaměřených na rozvoj zdravého životního stylu

h) monitorováním a vyhodnocováním realizace Preventivního programu a realizace dalších opatření, ve školním řádu a vnitřním řádu musí být popsána kontrolní a sankční opatření v oblasti rizikového chování ve škole.

3.2 Školní metodik prevence

Standardní činnosti školního metodika prevence jsou vymezeny příslušným právním předpisem.⁶

Metodické a koordinační činnosti

1) Koordinace tvorby a kontrola realizace preventivního programu školy.

2) Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších sociálně patologických jevů.

3) Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů (vyhledávání problémových projevů chování, preventivní práce s třídními kolektivy apod.).

4) Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů.

5) Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasizmu, xenofobie a dalších jevů, které souvisí s otázkou přijímání kulturní a etnické odlišnosti.

6) Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence sociálně patologických jevů, s metodikem preventivních

⁶ příloha č. 3/II vyhlášky Č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

aktivit v poradně a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence sociálně patologických jevů.

7) Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu sociálně patologických jevů.

8) Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence sociálně patologických jevů v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů.

9) Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

Informační činnosti

1) Zajišťování a předávání odborných informací o problematice sociálně patologických jevů, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.

2) Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.

3) Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence sociálně patologických jevů (orgány státní správy a samosprávy, střediska výchovné péče, poradny, zdravotnická zařízení, Policie ČR, orgány sociální péče, nestátní organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další zařízení, instituce i jednotliví odborníci).

Poradenské činnosti

1) Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy sociálně patologického chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště (ve spolupráci s třídními učiteli).

2) Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje sociálně patologických jevů u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj sociálně patologických jevů ve škole.

3) Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

3.3 Třídní učitel (ve vztahu k primární prevenci):

a) spolupracuje se školním metodikem prevence při zachycování varovných signálů⁷, podílí se na realizaci Preventivního programu a na pedagogické diagnostice vztahů ve třídě,

b) motivuje k vytvoření vnitřních pravidel třídy, která jsou v souladu se školním řádem, a dbá na jejich důsledné dodržování (vytváření otevřené bezpečné atmosféry a pozitivního sociálního klimatu ve třídě); podporuje rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky třídy,

c) zprostředkovává komunikaci s ostatními členy pedagogického sboru a je garantem spolupráce školy se zákonnými zástupci nezletilých žáků třídy,

d) získává a udržuje si přehled o osobnostních zvláštностech žáků třídy a o jejich rodinném zázemí.

⁷ příloha č. 3/II vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních – poradenské činnosti odst. 2.

4 CÍLE ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

4.1 Dlouhodobé cíle:

- 1) systematicky rozvíjet a udržovat pozitivní školní klima (atmosféra důvěry, vzájemného respektu mezi všemi zúčastněnými, fungující komunikace)
- 2) budovat návyky zdravého životního stylu, snižovat počet žáků experimentujících s návykovými látkami, snižovat počet případů šikany, násilí a nesnášenlivosti
- 3) vést žáky ke zdravému sebevědomí, správnému sebehodnocení, stanovování si reálných životních cílů, poznávání sebe sama, zvládání stresů a dovednosti řešit problémy bez pomoci návykových látek
- 4) soustavně prohlubovat a udržovat komunikaci a spolupráci s rodiči, podporovat zájem rodičů o dění ve škole

4.2 Střednědobé cíle:

- 1) zajistit pravidelnou a efektivní práci s třídními kolektivy, zlepšovat vztah žáků ke školnímu prostředí
- 2) v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků zvýšit počet proškolených pedagogických pracovníků aktivně se podílejících na prevenci
- 3) rozšiřovat možnosti trávení volného času, pravidelně poskytovat co nejvíce možných informací o volnočasových aktivitách v rámci školy i města
- 4) snažit se rizikovým projevům chování předcházet, zvýšit informovanost (učitelů i žáků) v oblasti sociální patologie a trestně právní odpovědnosti

4.3 Krátkodobé cíle:

viz **Minimální preventivní program** pro daný školní rok

5 ZAČLENĚNÍ PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ U ŽÁKŮ DO ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

5.1 Témata prevence rizikových projevů chování na 1.stupni ZŠ

Žák uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochrany.

1. Zdravý životní styl	- zdravá výživa
- osobní hygiena
- volný čas
2. Rodina, postavení dítěte v rodině	- práva
- povinnosti
3. Vztahy s vrstevníky	- zájmy, záliby
- komunikace
- společenské chování
4. Dodržování pravidel bezpečnosti	- na silnici
- ve škole
- ve volném čase

Žák si osvojuje poznatky o návykových látkách, předvede v jednoduchých modelových situacích důvody a způsoby jejich odmítnutí.

1. Kouření
2. Alkohol
3. Drogy

5.2 Témata prevence rizikových projevů chování v jednotlivých ročnících 2. stupně ZŠ

6. ročník	▪ vztahy ve dvojici – společenské chování, pravidla soužití, pozitivní komunikace (OV)
	▪ rodina – rodinný život, rodinné problémy, postavení jedince v rodině, vztahy v rodině (OV)
	▪ výživa a zdraví – rizika, nebezpečí spojená s příjmem potravy (anorexie, bulimie, ...), návykové látky (alkohol, kouření, drogy) (OV)
	▪ tělesná a duševní hygiena – zásady osobní, intimní a duševní hygieny, význam pohybu, režim dne – vhodná náplň volného času (OV)
	▪ pravidla bezpečnosti – prostředí ve škole, ve bytě, bezpečnost v dopravě, první pomoc, působení sekt (OV)
7. ročník	▪ člověk a dospívání: proměna dítěte v dospělého – život ve skupině vrstevníků, party (OV)
	▪ člověk a dospívání: lidé, skupiny, společnost – společenské skupiny, začleňování do společnosti (OV)
	▪ člověk a dospívání: vlastnosti, schopnosti dovednosti – osobní vlastnosti, nedostatky, temperament, nadání, návyky, zlovyky (OV)
	▪ člověk a dospívání: volný čas a životní styl – zdravý duševní a tělesný vývoj – volný čas a životní styl (OV)
	▪ člověk a morálka: všelidské mravní hodnoty – mravnost, morálka, etika, dobro, náboženství (OV)
	▪ člověk a morálka: svědomí a mravní rozhodování – svědomí výčitka, lež (OV)
	▪ člověk a morálka: morálka v osobním a veřejném životě – mravní problémy v rodině, škole, dialog, kompromis, žalování, donášení, ponižování, šikana, solidarita, lhostejnost (OV)
	▪ člověk a morálka: svoboda, morálka a právo – zodpovědnost, morálka, právo, svoboda, libovůle (OV)
	▪ svobody, práva, spravedlnost: hledání spravedlnosti – individualita, různost lidí, přirozená práva lidí, hodnota lidského života (OV)

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ svobody, práva, spravedlnost: o svobodě a svobodách – zásady lidského soužití, přínos a výhody spolupráce lidí, hranice osobních svobod, rovnoprávnost, ponižování, útlak, násilí (OV)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ svobody, práva, spravedlnost: lidská práva a svobody – práva svobody v soukromém a veřejném životě, práva dětí, jejich ochrana, práva národnostních menšin, pomoc znevýhodněným občanům (OV)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ globální problémy naší doby: kam se vyvíjí lidská společnost – tradiční společnost, moderní společnost, konzumní společnost, masová kultura (OV)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ globální problémy naší doby: tolerance, rasismus – snášlivost, vlastní názor, rasová nesnášlivost, neznalost druhého národa nebo rasy, náboženská nesnášlivost, náboženské sekty, antisemitismus, ideologická nesnášlivost (OV)
8. ročník	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Člověk a citový život – citové vztahy, postoje, hodnoty ideály, kladné a záporné projevy chování, způsoby řešení citových problémů, náročné životní situace – stres, stresové situace (OV)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Člověk a rodinný život – zodpovědný výběr partnera, mravní a právní předpoklady pro uzavření manželství, konflikty v rodinných vztazích (OV)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Člověk a občanský život – práva a povinnosti občana, protiprávní jednání, přestupek, trestný čin (OV)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Člověk a víra – náboženství, ateismus, národnostní a náboženské problémy, sekty, lidská solidarita, netolerantní, rasistické, extremistické chování, kulturní zvláštnosti a názory druhých (OV)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Základy sexuální výchovy – vztahy ve dvojici, hodnoty člověka, změny v psychice, postoje k sexualitě a sexuálnímu chování (OV)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rizika ohrožující zdraví – zodpovědnost za své zdraví, stres, stresové situace – techniky zvládnání stresu, skryté formy násilí a zneužívání, ochrana člověka za mimořádných situací, specializovaná pomoc – linky důvěry, krizová centra (OV)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Návykové látky – rizika zneužívání návykových látek, mechanismy vzniku závislosti, specializovaná pomoc, trestně právní zodpovědnost, psychosociální rizika spojená s užíváním návykových látek, pozitivní životní cíle a hodnoty (OV)

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Osobnostní a sociální rozvoj – vztah k sobě samému a druhým lidem, seberegulace chování, bezpečné chování v sociálním kontaktu, psychohygiena, osobní cíle, respektování názoru druhých, mezilidské vztahy, morální rozvoj (OV)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Původ a vývoj člověka – lidské rasy, rasismus (Př)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Biologie člověka – soustava dýchací – onemocnění dýchacích cest, nebezpečí kouření (Př)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Biologie člověka – přeměna látek a energií – výživa, onemocnění vzniklá v důsledku poruch přijímání potravy (bulimie, anorexie) (Př)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Biologie člověka - soustava nervová – hygiena duševní činnosti – pravidelný a správný režim dne, druhy závislostí a jejich škodlivost pro lidský organismus (Př)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Biologie člověka – rozmnožování a vývin lidského jedince – pohlavní choroby, jejich nebezpečí a důležitost prevence (Př)
9. ročník	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Volba povolání – sebehodnocení, sebepoznávání, plánování životních kroků, stanovování životních cílů, akční plánování, odpovědnost za vlastní rozhodnutí (OV)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Právo, společnost a my – práva a povinnosti, trestní zodpovědnost nezletilých, porušování práv, protiprávní jednání, orgány právní ochrany občanů (OV)

6 MOŽNOSTI MĚŘENÍ EFEKTIVITY PROGRAMU

- porady školního poradenského pracoviště
- evidence výskytu rizikových projevů chování
- rozbor postupu řešení konkrétních případů a jejich konzultace s odborníky
- zápis jednání o přijatých opatřeních v případě výskytu rizikových projevů chování
- sledování vlivu opatření na vývoj jedinců s problémovým chováním
- dotazníky zjišťující informovanost žáků ve sledovaných oblastech
- dotazníky pro žáky mapující např. duševní pohodu a vztahy, společenské klima a zapojení zainteresovaných, postoje a vnímání rizika, drogové návyky
- dotazníky pro rodiče/zákonné zástupce, učitele zjišťující obeznámenost se školní preventivní strategií
- roční zpracování hodnotící zprávy z oblasti prevence rizikových projevů chování